

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת לך-לך

י"א במרחשוון

בקריאת ההפטרס קרא הרבי: "וקוּי ה' יחליפו כוח" (ישעיה מ, לא) הצירי תחת הוא"ו.²

במוצאי שבת - קידוש לבנה.

יום שני

יג במרחשוון

תענית 'שני' בתרא.

יום רביעי

ט"ו במרחשוון

סוף זמן קידוש לבנה - יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי, בשעה 12:13.

(1) כן הוא שם הפרשה בתורה אור, תורת חיים וכו', עד היום יום ולקוטי שיחות ועד בכלל (מלבד כשבאים לקצר, שכותבים 'לך' פעם אחת, כמו בקובץ מכתבים שבסו"ס התהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 197, קטע ד"ה כל התינוקות).

(2) הרה"ח ר' יוסף-יצחק שיחי אופן והרה"ח ר' טוביה שיחי זילברשטרום (האחרון כתב הביתה כששמע זאת לראשונה מפי הרבי, כיוון שלמד לקרוא אחרת), כדעת האבן-עזרא שהביא המנחת-שי בתהילים לוט וכן הוא במסורה שבמקראות גדולות שלו ושלנו, וכן נדפס בחומש 'תורה תמימה' שממנו קרא הרבי את ההפטרות. ולא כדעת הרד"ק והמנחת-שי עצמו, וכנדפס בחומש היידנהיים, בתנ"ך קורן, בתנ"ך ברויאר (שממנו נעתק 'ספר ההפטרות - חב"ד', הוצאת קה"ת תשנ"ה) ובתיקון 'איש מצליח', שהצירי נמצא תחת היו"ד וקוראים "וקוּי". זאת למרות שלדעת

הראב"ע והמסורה הנ"ל הרי בתהילים שם צריך לומר "וקוּי", ולמעשה בכל ספרי התהילים, גם בתהילים 'אוהל יוסף יצחק' שלנו, נדפס "וקוּי", אם-כי לא ידוע איך קרא הרבי שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קט

ערב שבת קודש

פרשת לך-לך

י' במרחשוון התשע"ו

שנת ה'קהל

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

פרשת לך-לך

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יבא)

ציווי זה מופנה לנשמתו של כל יהודי ויהודי, אשר צריכה לרדת ממקור חוצבה בעולמות העליונים, דרך השתלשלות מדרגות רבות, עד לעולם הזה:
 "מארצך" – מבחינת רצון העליון (ארץ מלשון רצון);
 "ממולדתך" – מבחינת חכמה העליונה (הנקראת 'אב');
 "מבית אביך" – מבחינת בינה (שהיא בית וכלי לאב, חכמה);
 "אל הארץ" – לעולם הזה הגשמי;
 "אשר אראך" – אשר אני, מהותו ועצמותו יתברך, אראה לך. רק בעולם הזה מסוגלת הנשמה להמשיך ו'לקחת' את עצמות הבורא, על-ידי עסק התורה והמצווה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 15)

מארצך וממולדתך ומבית אביך (יבא)

"מארצך" – מרצונותיך; "ממולדתך" – ממידותיך; "מבית אביך" – משכלך. אף שרצונותי של אברהם, וכן שכלו ומידותיו, היו חדורים קדושה, מכל מקום הם כוחות שלו (אמנם של קדושה, אבל מציאות דקדושה); ועליו ללכת "אל הארץ אשר אראך" – העבודה שהקב"ה מראה לו. אמנם, גם לפני ציווי זה פרסם אברהם אלוקות בעולם והכניס רבים תחת כנפי השכינה, אבל הוא עשה זאת מצד הכרתו והבנתו באלוקות; ואילו לאחר הציווי נכנס לסדר חדש – פרסום אלוקות מצד ציווי ה', בתור שליח ה'.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 58)

מארצך וממולדתך ומבית אביך (יבא)

התורה אינה מזכירה את גדולתו של אברהם (שהכיר את בוראו, שמסר נפשו על קידוש ה' באור-כשדים, ועוד), כפי שאנו מוצאים אצל נח (שקודם שהקב"ה דיבר אליו מקדימה התורה ומספרת שהיה צדיק ותמים). מדוע?

יש לומר, שאצל כל העמים ההתקרבות לאלוקות תלויה בכך שהם מכירים בקב"ה ומתקשרים אליו. אך אצל עם-ישראל מתבסס עיקר קירובם לאלוקות ומציאותם כיהודים על בחירת הקב"ה בהם. וכאן יש רמז לעניין זה – שייחודו של אברהם אבינו כיהודי ומעלתו הגדולה אינם מתחילים בכך שהוא התקרב לבורא, אלא שהקב"ה הבדילו וייחדו; הקב"ה ציווה והוא קיים.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 305)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' במרחשון ה'תשע"ו – י"ז במרחשון ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' במרחשון	פתח פיך וגוי. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. הלכות סנהדרין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	נדבות פי וגוי. ספר הפלאה והוא ספר ששי.. הלי' שבועות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קעו. מל"ת רפד. מ"ע קעה.
ש"ק	י"א במרחשון	פרק ד-ו.	פרק ב.	מל"ת רפב. רפג. מ"ע רכט. רכה.
א'	י"ב במרחשון	פרק ז-ט.	פרק ג.	מ"ע רכו. רכז. רל. רלא. מל"ת סו.
ב'	י"ג במרחשון	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת שי. מ"ע רכד. מל"ת ש.
ג'	י"ד במרחשון	פרק יג-טו.	פרק ה.	מל"ת רצד. רצ.
ד'	ט"ו במרחשון	פרק טז-יח.	פרק ו.	מל"ת רעט. רעז. ערה. רעה. רעג.
ה'	ט"ז במרחשון	פרק יט-כא.	פרק ז.	מל"ת רפ. מ"ע קעז. מל"ת רעו. עדר.
ו'	י"ז במרחשון	פרק כב-כד.	פרק ח.	מל"ת שטו. רפא. שטז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן וציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י' במרחשון	4.50	5.37	5.58	6.57	9.35	12.25	12.55	6.00.1	6.25
ש"ק, י"א במרחשון	4.51	5.38	5.59	6.58	9.36	12.25	12.55	5.59.1	6.24
א', י"ב במרחשון	3.52	4.39	5.00	5.58	8.36	11.25	11.55	4.58.0	5.23
ב', י"ג במרחשון	3.53	4.39	5.01	5.59	8.36	11.25	11.55	4.57.0	5.22
ג', י"ד במרחשון	3.53	4.40	5.01	6.00	8.37	11.25	11.55	4.56.0	5.21
ד', ט"ו במרחשון	3.54	4.41	5.02	6.01	8.37	11.24	11.54	4.55.1	5.20
ה', ט"ז במרחשון	3.55	4.42	5.03	6.02	8.38	11.24	11.54	4.54.1	5.19
ו', י"ז במרחשון	3.55	4.42	5.04	6.02	8.38	11.24	11.54	4.53.2	5.18

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
לך לך	5:23	6:35	5:38	6:36	5:28	6:35	5:41	6:38
וירא	4:16	5:29	4:31	5:30	4:21	5:28	4:34	5:31

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

עורך אחראי: לוי-יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, ISSN 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הירידה היא מנוף לעלייה גבוהה יותר

ירידת אברהם למצרים זכתה ללעג מצד אומות העולם, אולם היא מהווה סמל והוראה כי למרות הירידה אפשר להישאר שלמים ואדרבה, לעלות למעלה • גם העיסוק בענייני חול תכליתו להביא עלייה • את לימוד פנימיות התורה אין לדחות, כי עלולים להפסיד "חיים" של דבקות בה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שגרמה לכך – "ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה... כי כבד הרעב בארץ" – הוא עניין של ירידה, העולם והסתר גדול. והגע עצמך:

אברהם אבינו מגיע "אל הארץ אשר אראך" – כפי שהצטווה עליידי הקב"ה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" – ושם מקדם את פניו... רעב כבד, שבגללו מוכרח הוא לעזוב את הארץ ולירד מצרימה, "ערות הארץ"⁹, מקום שהוא ההיפך לגמרי מארץ-ישראל, ודווקא שם ימצא מחייתו (היפך הרעב).

נקל לשער גם שאומות העולם לעגו ממנו ("און זיך גערייצט מיט אים"), באומרם: הנה האיש אשר עזב את ארצו ומולדתו ובית אביו והלך לארץ זרה אך ורק בגלל שמאמין בה' שציוה עליו לבוא לארץ זו, ומה מצא בה – רעב!...

ויתכן גם שבאו אליו בטענות שסיבת הרעב בארץ אינה אלא באשמתו – בגלל שעלה לארץ אדם שמאמין ועובד את ה' אחד ושמו אחד – וראיה לדבר, שקודם בואו לארץ לא היה רעב.

(7) לך לך יב, יו"ד.

(8) שם, א.

(9) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

א. דובר לעיל (במאמר) ש"מעשה אבות סימן לבנים"¹, היינו, שכל העניינים המסופרים אודות האבות – בספר בראשית, "ספר הישר"², "זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים, דכתיב בהו³ תמות נפשי מות ישרים"⁴ – מהווים "סימן", הוראה ונתינת-כוח לבנים שגם אצלם צריך להיות כן. ובהתאם לכך, הרי גם סיפור התורה אודות ירידת אברהם ושרה למצרים, שהירידה למצרים לא פעלה אצלם גרעון וחלישות, ואדרבה כו', ובלשון הזהר דפרשתנו⁵ "נחתת וסלקת" – יש בו הוראה ונתינת-כוח בנוגע אלינו, כדלקמן.

ב. ויש לבאר תחילה עניין הירידה למצרים⁶: ובהקדמה – שנוסף לכך שהיציאה מארץ-ישראל וההליכה לארץ מצרים כשלעצמה הוא עניין של ירידה, אלא יתירה מזה, שגם הסיבה

(1) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.
(2) שמואל"ב א, יח.
(3) בלק כג, יו"ד.
(4) ע"ז כה, א.
(5) ח"א קכב, ב.

(6) חלק משיחה זו – עובד (בשילוב עם עוד שיחות) ונדפס בלקו"ש ח"ה ע' 59 ואילך. ולשלימות הענין – באה כאן השיחה בצורתה המקורית (המור"ל).

והבלטת האיסור להדליק נרות בשעה מאוחרת מזמן ההדלקה ש"איסור הכי גדול הוא" (אגרת יא'תקמ).

גם מבצע מזוזה זוכה לעידוד. הוראות בפרסומים וקריאות חוזרות ונשנות, במיוחד לאחר פעולות הטרור של המחבלים ימ"ש באוגנדה ובאיסטנבול, לתגבר את המבצע וחשיבותו הרבה, ובסוף השנה – גם מבצע צדקה.

* * *

הרבה מהאגרות עוסקות בענייני תורה (אגרות: יא'תרסד, יא'תרסט, יא'תשז, יא'תשלא, יא'תשלה, יא'תשלו, יא'תשמה יא'תשפו, יא'תתפז), הלכה (אגרות: יא'תרצט, יא'תשמב, יא'תתקמ, יא'תשנט, יא'תשס, יא'תתק, יא'תתקלג, יא'תתקלד, יא'תתקיב), סגולה (אגרת יא'תתצה).

חלק מהם מופנה לגדולי תורה כמו: הגר"ד אושפאָל, הגרא"מ איזראָעל, הגר"מ גץ, הגר"מ דאבראשוילי, הגר"י הוטנר, הגר"ש הלברשטם, רובין, הגר"פ וזאן, הגר"ש זיין, הגר"פ טייץ, הגרא"א יאַלעס, הגר"מ כץ, הגר"י לנדא, הגר"ש משאש, הגר"ש עלבערג, הגר"מ פישר, הגר"י פרנקל, הגר"ד פרנקפורטר, הגר"ש קוק, הגר"ח צ'קרוגר, הגר"מ רוזן, הגר"ח שאַוועל.

* * *

בשנה זו נמשכה, כאמור, עבודת הפצת היהדות והמעיינות בכל התחומים. הרבי הזכיר את המבצעים השונים, וקרא לתגברם. שלוחים חדשים שוגרו למספר מקומות בעולם כגון אילת. הרבי כתב הוראות לשלוחים וכן שיגר מכתבים לתומכיהם וידידיהם (אגרות: יא'תרפז, יא'תשעב, יא'תשעה, יא'תתצא, יא'תתקמז, יא'תתסז), כמו כן הנחה הרבי את השלוחים הוותיקים בנושאי הקמת בתי חב"ד וכו' (שיהיו באופן מסודר ורק ברשות ההנהלות (אגרות: יא'תרעו, יא'תרפג)).

ושמחה וששון ויקר – כן תהיה לנו ולכל היהודים.

מבצע אהבת ישראל

בשיחת ח"י אלול (שיחות קודש ח"ב ע' 685) הכריז הרבי על "מבצע אהבת ישראל", פירט הדברים יותר בשיחות ליל כ"ט אלול (שם ע' 732), וגם הזכיר אודותיו באגרת ימי הסליחות (אגרת יא'תתקל): "מבצע אהבת ישראל".

הרבי הורה ללקט תורות ופתגמים בנושא אהבת ישראל מרבתינו נשיאינו, ולהדפיסם. הקונטרס נדפס והופץ, ונזכר גם באגרת ימי הסליחות (אגרת יא'תתקכ, בשוה"ג): "קונטרס אהבת ישראל". משם ואילך נזכר המבצע והקונטרס בכמה אגרות. כך התחיל המבצע אהבת ישראל, ונטבע המושג "עשרת המבצעים".

בשלהי השנה (אגרות יא'תתקכג-כד) פנה הרבי להנהלות בתי הכנסת בהצעה ובקשה להנהיג או להגביר את התפילה בחיזיונות, לייסד שיעורי תורה או להגבירם, לייסד או לתגבר קרן גמילות חסדים צדקה לעניים וכו'.

מבצע נש"ק

גם בשנה זו המשיך הרבי לעסוק במבצע נש"ק עליו הכריז שנה קודם לכן (כמסופר ב"מבוא" לאגרות קודש כרך ל). בהתוועדות ו' תשרי ו"ט כסלו סיפר הרבי בפרוטרוט על בתים שהוארו ב"נר מצוה ותורה אור", כתוצאה מהדלקת נרות שבת קודש על ידי בת ישראל.

במכתבים ממשך הרבי לעודד את הפעילות בנושא (יא'תרפט: יא'תרפה, יא'תרצו, יא'תשא, יא'תשנט, יא'תתיב, יא'תתיח, יא'תתנג, יא'תתסא); מברך בנות שהחלו להדליק (יא'תשעט: יא'תשסו, יא'תשצו); מתייחס לטענות המנגדים ושוללן (אגרת יא'תשלו); ומדגיש את חשיבות פרסום

ואברהם אבינו – לא היה לו מה להשיב להם, שכן, הוא בעצמו הוצרך לעזוב את הארץ ולירד מצרימה!¹⁰ ונוסף על ההעלם וההסתר שבסיבת הירידה למצרים, ובירידה למצרים כשלעצמה, הרי, מיד בבואו למצרים נלקח ממנו דבר הכי עיקרי ונעלה – "ותוקח האשה", ולהיכן נלקחה – "בית פרעה"¹⁰, מלך מצרים, תוקף קליפת מצרים – שזוהי ירידה הכי גדולה.

ג. ומבלי הבט על גודל הירידה – "נחתת וסלקת": בעלותם ממצרים ("ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו"¹¹) היו אברהם ושרה במעמד ומצב דתכלית השלימות כמקודם, ולא זו בלבד שהירידה למצרים לא פעלה אצלם גרעון וחלישות, אלא אדרבה, שהם פעלו חלישות בקליפת פרעה, כמו שכתוב¹² "וינגע ה' את פרעה... על דבר שרי אשת אברם", והוכרח להודות לעין כל ולהשיבה לאברהם.

ויתירה מזה – שעלידי הירידה למצרים היתוסף עליו גדול יותר:

ובהקדם הביאור בדרשת חז"ל¹³ (בנוגע ליעקב, ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לאברהם) "וירד מצרימה אנוס על-פי הדיבור", היינו, שהסיבה האמיתית לירידה למצרים לא היתה בגלל ההכרח דהרעב,

– וראיה לדבר, ממה שנאמר ביצחק "ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה"¹⁴, ואם כן, יש אפשרות לילך לארץ פלשתים הסמוכה לארץ-ישראל (ולאחרי זה נכבשה על-ידי בני ישראל ונעשית חלק מארץ-ישראל¹⁵), ואין הכרח לירד למצרים דווקא –

אלא "אנוס על-פי הדיבור", היינו, שהקב"ה סיבב כמה סיבות שאברהם ושרה ירדו למצרים דווקא.

וטעם הדבר – בגלל המעלה שיש בעבודה בארץ מצרים דווקא, אשר, על-ידי בירור ניצוצות הקדושה הנמצאים שם נעשה עליו גדול יותר – כמובן גם מהמסופר בפשטות הכתובים שעל-ידי הירידה למצרים נתעשר אברהם בעושר רב, כמו שכתוב¹⁶ "ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב", ודווקא "בחזרתו (מארץ מצרים לארץ-ישראל) פרע הקפותיו"¹⁷.

ולהעיר, שזה שנתעשר ביותר מצינו רק בנוגע לירידתו למצרים, ולא (כל כך) בנוגע לירידתו לגרר¹⁸ – כי, הירידה למצרים היתה ירידה גדולה ביותר, ולכן, על-ידי דווקא נעשית גם עליה גדולה ביותר.

ד. ומעשה אבות סימן לבנים – הוראה ונתינת כוח בנוגע אלינו:

למרות גודל הירידה, ההסתר וההעלם שבזמן הגלות, כאשר בני-ישראל נמצאים תחת הממשלה והשלטון של אומות העולם, ועד כדי כך, שכאשר יהודי נמצא ביניהם מצווים עליו להסיר את ה"צלם אלקים"¹⁹ – בכוחם של בני-ישראל שלא להתפעל מההעלם וההסתר ולעמוד על עומדם בתכלית השלימות,

– וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰ בשם אחד מאבותינו הקדושים (אדמו"ר מהר"ש): "רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכות, אבל נשמותינו לא נמסרו לגלות ושעבוד מלכות" –

וכמו באברהם, שלא זו בלבד שלמצרים לא היתה שום שליטה עליו, אלא אדרבה, שפעל חלישות בקליפת מצרים – כך גם בנדון דידן, שכאשר אומות העולם רואים שיהודי עומד בתוקף ואינו נכנע לדרישתם להסיר את ה"צלם אלקים", הרי זה פועל חלישות בקליפת שלהם.

ויתירה מזה:

כשם שאצל אברהם הרי לא זו בלבד שהירידה למצרים לא פעלה גרעון וחלישות, "נחתת

להקדים כל פעולה טובה ובאופן דרגע אחד קודם. הכוונה לחטיפת נוסעי "אל-על" שנחטפו בכ"ט סיון על ידי מחבלים במהלך טיסה מארץ-הקודש לצרפת והוטסו לאוגנדה. בחסדי ה' ובניסים גדולים שיחררו חיילי צה"ל בו' תמוז את 105 הנוסעים בפעולה המכונה "מבצע אנטבה".

בט"ו מנחם-אב אירע פיגוע במטוס אל-על באיסטנבול. שני המחבלים פגעו בנוסעים וביקשו להביאו לאוגנדה, כתגובה על הצלחת מבצע אנטבה.

הרבי התעסק בנושא זה בהרחבה והאריך לבאר את גודל הניסים, אך בד בבד ראה בכך אות (אגרת י'א'תתפב):

בחסד וברחמים לפשפש וכו' ולעורר וביחד עם זה לעודד.

במיוחד הדגיש בקשר לכך את חשיבות מבצע מזווה.

בהמשך לאירוע, נכתב דו"ח [צבאי] חשאי מפורט אשר הגיע לרבי באמצעות שליח סודי מיוחד. הרבי עבר על הדו"ח, השיב על כך בכתב יד קדשו ושלא את המענה חזרה בידי אותו שליח. במענה כתב בין השאר (אגרת י'א'תתקלב):

התחלתי תיכף לקרוא הדו"ח ומשהתחלתי – קראתיו עד תומו בהמשך אחד (למרות הענינים האחרים שעמדו על הסדר)... בסוף הדו"ח במברק השני – אמרתי שייציע וידרוש הקמת פלוגה מיוחדת חשאית מעין זו שביצעה החילוף, ונחמתי שאולי הוצע חשאית. מפני הזהירות וכו' – נמסר כל הנ"ל על ידי מקבל הדו"ח ומחזירו ולא במכתב על ידי המזכירות.

הנה דברים שהשמיע הרבי אודות חיילי צה"ל – במהלך התוועדות כ"ף מנחם-אב (שיחות קודש ח"ב ע' 625 ואילך) בעקבות האירועים:

הנני חוזר על דבריי הברורים – מבלי הבט על כל המלעיגים – [אודות] אנשי הצבא שטסו לאוגנדה להציל את החטופים וה' הצליחם במשימתם. עשרות החיילים אשר חלקם בעולם-הבא בלי שום ספק, משום שסיכנו חייהם להצלת יהודים כמובן ממאמרי חז"ל (תענית יח, ב – בנוגע לולינוס ופפוס. ועוד בכמה וכמה מקומות. ואכ"מ).

המדובר ביהודים בעלי זכות גדולה שאין כמוה – שלא ביקשו כבוד, לא קיבלו שכר, מהם צעירים

שלא מכבר נישאו וכן כאלה שטרם נישאו, הם טסו אלפי מיל ובדעת עצמם ומרצונם הטוב יצאו להציל עשרות יהודים מהיפך-החיים לחיים, והראיה הכי טובה שה' יתברך הצליח בידם, ואותם למעלה ממאה חטופים נמצאים עתה במקום בטוח [ורובם ככולם ב"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"] – ואין לך נס גדול מזה בתקופה האחרונה!

ורחמנות גדולה על אלה שברצונם להעלים ולהסתיר את האלקות שנתגלתה בפרשה זו.

הקדמת רפואה

במבט לאחור נראה כי הרבי ביקש להקדים רפואה למכה לאירועים האמורים, וכבר בחורף ביקש להרבות בתורה תפלה וצדקה וכו'. לקראת צום עשרה בטבת ביקש הרבי (הוספה לאגרת י'א'תש"ז – משיחת ש"פ ויגש – בתרגום ללשון הקודש):

יש מקום להשתדלות יתר מכפי המידה כו' – להוסיף בתורה, תפילה וצדקה ("ואף שהמצב עכשיו אינו חמור כלל ח"ו, כבזמן ההוא").

אך אסור לשכוח – ואדרבא, יש לחזק ובמידה רבה – את הדברים הקרויים "זעירים ובטלניים", שיכולה וצריכה לעשות כל קהילה, אפילו קהילה קטנה, או אפילו כל יחיד – החל מהדרך הישנה – שהיא תמיד חדשה – של עם ישראל, בתור עם ובתור יחידים, הפעולה דהקול קול יעקב – תורה ותפלה – פעולה אשר הקב"ה בעצמו הצביע עליה כראשונה לביטול שליטת הידים ידי עשו, בכל מקום ובכל צורה שלא יהיו ידי עשו אלה...

ובמכתב כללי בימי הפורים, כתב הרבי אל התלמידים והתלמידות (אגרת י'א'תשצה):

למרבה הצער, עדין יש כמה "המנ"ס" במקומות שונים בעולם הרוצים לבצע מחשבת אותו המן הרשע. ואנו, עם אחד, מפורז ומפורד בין העמים – אבל דתינו שונות מכל עם, דת התורה ומצוותיה והיא חיינו ואורך ימינו הנותנת לנו כוח ועז להתגבר על כל שונאיו.. ילדים חביבים, הוסיפו בלימוד תורה וקיום מצוותיה, ושאו ברכה מאת ה', לכם ולכל בני משפחתכם, שליט"א. ובזכותכם יעלה ויבוא ויגיע לכל עמנו, בלשון המגילה: ליהודים היתה אורה

10) לך לך יב, טו.

11) שם יג, א.

12) שם יב, יז.

13) נוסח הגש"פ.

14) תולדות כו, א.

15) ראה דברים ב, כג ובפרש"י ורמב"ן.

16) לך לך יג, ב.

17) פרש"י שם, ג.

18) וירא כ, א.

19) כנראה המדובר אודות א' שגוייס לצבא האמריקני, ודרשו

ממנו להסיר את זקנו (המו"ל).

20) לקר"ד ח"ד תרצב, א. וראה סה"ש תרפ"ז ע' 169. וש"נ.

מוסר השכל, עד כמה גדולים העלמות בחשך הגלות כשדווקא כשהוכרז על־דבר "שנת החינוך" והכרח הכנת בעוד מועד למחנות קיץ – נתעורר תכנית הנ"ל... מצורף־בזה השתתפות בהוצאות דמבצע שנת החינוך...

כיון שמבצע זה דרש באופן טבעי תקציב גדול, ולא כל השלוחים יכלו לעמוד בכך, השתתף הרבי בחלק מההוצאות. כך לדוגמה, כתב הרבי לצא"ח בארה"ק כי יעניק השתתפות בהוצאות עלות המבצע (אגרת יא'תתל):

חצי הדעפיציט דמבצע חינוך עד ר"ה – יכסו מכאן בעז"ה.

אל התלמידות עצמן כתב בנושא זה (אגרת יא'תתמו):

בשנה שהוכרזה כ"שנת החינוך" – להוסיף, אומץ והשתדלות ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני התורה ומצותיה כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל בכל מקום שהם, הן בנוגע לעצמן והן בנוגע להפצתם בכל סביבתם.

גם לילדים בקייטנות כתב באופן דומה (אגרת יא'תתסב):

ובשנה זו שנת החינוך יוסיף כל אחד ואחת מכם ובשמחה רבה בחינוך עצמו ובחינוך הסביבה בתורה (שהיא מורשה קהילת יעקב) ומצותיה וימשיכו בכל זה במשך כל השנה בהוספה.

ועוד כתב במכתבים פרטיים לכמה מילדי ישראל (אגרת יא'תתלט):

שמחתי לקבל מכתבך, אשר שמעת ממה שדובר לאחרונה על דבר גודל הענין שילדי בני ישראל יכולים לפעול – לטובתם ולטובת הוריהם וקרוביהם וכל אחינו בני ישראל – על ידי לימוד תורתנו, תורת חיים, בחיות ובהתמדה ובהנהגה טובה על פי התורה ומצוותיה. ובפרט היה לי נחת רוח לקרא במכתבך שאתה עושה כן בפועל ממש. ויהי רצון שתוסיף בזה ותלך מחיל אל חיל ותהיה דוגמא חיה לכל חבריך, נוסף על הדיבור עמהם שיעשו גם הם כך.

שנים עשר הפסוקים

בהמשך להכרזת שנת החינוך בשבת מברכים

החדש אייר, הורה הרבי בשיחה מיוחדת בנושא (באור לא' ר"ח אייר) לשתף במבצע חינוך גם ילדים קטנים, ולהשתדל שהילדים ישננו בעל פה ששה פסוקים ומאמרי רז"ל (שיחות קודש ח"ב ע' 146).

בעקבות זאת פנו ממוסד "של"ה אל הרבי בשאלה, האם לערוך השנה תהלוכה בל"ג בעומר אף שאינו חל ביום ראשון, בגלל "שנת החינוך" – ובצעד יוצא מן הכלל הסכים לכך הרבי (אגרת יא'תתלב).

שוב דיבר הרבי בנושא, בל"ג בעומר, ואז הורה שהילדים יוסיפו וישננו עוד ששה פסוקים ומאמרי רז"ל, כאשר יחד עם הששה הקודמים הם "י"ב הפסוקים ומאמרי רז"ל" (שיחות קודש ח"ב ע' 199). את "י"ב הפסוקים ומאמרי רז"ל הכריזו הילדים מאז ולעתיד בכל התאספות או מסיבה שאורגנה עבורם.

כמו כן נדפסה אז חוברת "י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל" (ג.י. תשל"ו).

בשיחת י"ג תמוז (שיחות קודש ח"ב ע' 453) אמר הרבי:

כאשר ידפיסו מחדש החוברות של "י"ב פסוקים ומאמרי חז"ל וכו' – ישאירו מקום פנוי, בו יוכל הילד לרשום "לה' הארץ ומלואה" "מספרי... (שמו)" וכן בו יוכלו למלא (בעמוד שבסופו) על מי השפיעו בשינון "י"ב הפסוקים או בלימוד התורה וקיום המצוות לפרטיהם. כך, כאשר תהיה אצל הילד חביבות הרישום על פנקסו, הוא יעסוק בכך ביתר להט, והדברים יתבצעו בפועל של "המברה – עד ל – הרי זה משובח".

כאשר הדפיס באותה עת הרה"ח ישראל צבי גליצנשטיין את חוברת "י"ב פסוקים", הורה לו הרבי (יא'תתצא):

כשיודפס מחדש להוסיף במקום המתאים, שצריכה להיות שמירה כדרוש על החוברת כיון שיש בה כו' [פסוקים ושמות].

אירועי אנטבה ואיסטנבול

כך קרא הרבי למנף את אותם "מאורעות בלתי רגילים כלל [אשר] אירעו לנו" (אגרת יא'תתקכג): ...הזמן "בלתי רגיל" הוא כלל, ודורש ותובע

וסלקת", אלא אדרבה, שעלידי זה היתוסף אצלו עילוי גדול יותר – כן הוא ב"סימן לבנים", שעל־ידי הירידה לגלות היתוסף אצלם עילוי גדול יותר, כפי שמצינו בגלות מצרים – שהיא שרש לכל הגלויות²¹ – שעל־ידיה נתקיים בהם ה"יצאו ברכוש גדול"²², ובאופן שהמצריים עצמם נתנו להם "כלי כסף וכלי זהב ושמלות"²³, עד ש"וינצלו את מצרים"²⁴, "עשאוה כמצודה שאין בה דגן... כמצולה שאין בה דגים"²⁵, שבוה מרומז גם בירור כל ניצוצות הקדושה שבמצרים²⁶,

[ולהעיר, שבכסף וזהב שהוציאו עמם ממצרים היו קונים מתגרי אומות העולם כל משך הארבעים שנה שהיו במדבר²⁷, ונמצא, שנוסף על בירור הניצוצות שבמצרים, ביררו על־ידי זה ניצוצות קדושה גם משאר אומות העולם].

וכן הוא בשאר הגלויות, עד לגלות האחרון, שעל זה נאמר²⁸ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – שלא זו בלבד שיוצאים מהגלות בתכלית השלימות, אלא עוד זאת, שמיתוסף עילוי גדול יותר על־ידי בירור ניצוצות הקדושה, כמוזכר לעיל (במאמר) בפירוש מאמר רז"ל²⁹ "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם גרים".

ה. ויש להוסיף בביאור ההוראה ונתינת־כוח של ה"סימן לבנים" בנוגע למעלה שבענין הגלות גופא:

"כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר³⁰: "לא מרצוננו גלינו מארץ־ישראל ולא בכוחותינו אנו נשוב לארץ־ישראל, אבינו מלכנו יתברך הגלה אותנו וכו'" (ובהמשך לזה אמר "רק גופותינו ניתנו בגלות כו", כנ"ל).

21 ראה לקו"ש חט"ז ע' 91 וש"נ.

22 לך לך טו, יד.

23 בא יב, לה. ובפרש"י: "אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם. אתה אומר אחד, טול שנים ולך".

24 שם, לו.

25 ברכות ט, ב.

26 ראה לקו"ש חכ"א ע' 80 וש"נ.

27 ראה יומא עה, ב.

28 מיכה ז, טו.

29 פסחים פו, ב.

ובסגנון האמור – שירידתנו בגלות היא "על־פי הדיבור", בגלל מעשינו ועבודתנו שצריכים לפעול בגלות, ובמילא, אין לנו – בכוחותינו אנו – לרצות ולעלות לארץ־ישראל.

לאחד החסידים³⁰ שהביע רצונו לעלות לארץ־ישראל, אמר הצמח־צדק: לר' הלל – החסיד ר' הלל מפאריטש – לא חסר ארץ־ישראל, ולך חסר ארץ־ישראל!?!... עשה כאן – בחוץ לארץ – ארץ־ישראל!

כלומר: בעשיית חוץ לארץ לארץ־ישראל, יש מעלה לגבי ארץ־ישראל עצמה, ובמילא, צריכים אנו לעסוק בעבודתנו לעשות בחוץ לארץ־ישראל, ומעצמנו, אין לנו לרצות ולעלות לארץ־ישראל.

משל למה הדבר דומה – לאיש־צבא העומד על משמרתו, ורוצה ומחליט מעצמו – מבלי לשאול את "שר הצבא" – לעזוב את מקומו ולילך למקום אחר שנראה לו טוב יותר, שלא זו בלבד שאינו מביא תועלת בכך, אלא אדרבה, על־ידי זה גורם קלקול והרס כו', ונחשב למורד!

[וכל זה – נוסף לכך שבארץ־ישראל יש צורך בזהירות יתירה כו', כולל גם בנוגע לשמירת המצוות הנוהגות בארץ, כתרומות ומעשרות, שמיטה וכו'³¹. ובמילא, אלה שנמצאים בארץ־ישראל – "זאָלן זיי זיין דאָרטן געזונטערהייט" [=שיהיו שם לבריאות] מתוך זהירות וכו' בכל הנ"ל; אבל אלה שנמצאים בחוץ לארץ – הלוואי שיצליחו להקפיד ולהיזהר בכל העניינים השייכים גם בחו"ל ("גענוג די פעקלאַך וואָס מ'האָט אין חו"ל"), לפני שמקבלים על עצמם זהירות בעניינים נוספים ("נאָך פעקלאַך").]

ו. וכשם שיש מעלה בכללות ענין הגלות, כך יש גם מעלה בהתעסקות בדברים גשמיים:

כאשר יהודי עושה חשבון־צדק מחיי היום־יום, ורואה ששעות ספורות בלבד מוקדשות לתורה ותפילה, ואילו את רוב שעות היום ממלא העסק בעניינים גשמיים, ולא עוד אלא שבמשך

30 אגרות־קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע' תפה (נעתק ב"רשימות" חוברת ט [ילקוט] ע' 5).

31 ראה גם תשב"ץ [קטן] בסופו אות תקנט. הובא בלקו"ש ח"ב ע' 620.

רוב שעות היום צריך להיזהר בכמה מיני זהירות שהעסק בענייני העולם לא יבלבל לזמן המוגבל לתורה ותפילה – יכול לחשוב לעצמו: מהי התועלת והתכלית שבזה?!

הנה: לכל לראש – אין צורך לחפש חשבונות ותכלית כו', כי אם, לעשות את העבודה שצריכים לעשותה, כל אחד בענייניו; אמנם, אם בחשבונות עסקינין – הרי החשבון הוא שיש מעלה בדברים גשמיים, אשר, דווקא על-ידי ההתעסקות בהם כדבעי למהוי (לשם שמים וכו'), הנה לא זו בלבד שאין זה פועל הגשמה וירידה, אלא אדרבה, על-ידי זה מיתוסף עילוי גדול יותר גם בתורה ותפילה. דוגמא לדבר – על דרך שמצינו בגמרא³² בנוגע לדין "חמשה חצאי בקר", "האי דלא אמרי לך באורתא דלא אכלי בשרא דתורא", היינו, שעל-ידי אכילת בשרא דתורא היתוסף בתורה.

ז. ודוגמת המעלה בגשמיים מצינו בתורה גופא – המעלה בנגלה דתורה: מהחילוקים שבין נגלה דתורה לפנימיות התורה – שנגלה דתורה התלכשה בדברים גשמיים, ועד לטענות של שקר שצריך לדחותם וכו', מה שאין כן פנימיות התורה שעוסקת בעניינים רוחניים, ענייני אלקות.

ועניין זה מתאים גם עם המבואר³³ בפירוש הכתוב³⁴ "עוטה אור כשלמה" – שפנימיות התורה היא ה"אור" דתורה, ונגלה דתורה היא ה"שלמה" (לבוש) דתורה.

ולכאורה יכולים לשאול: לשם מה צריכים לעסוק בנגלה דתורה, שהתלכשה בדברים גשמיים ועד לטענות של שקר כו', ובכללות אינה אלא בבחינת "שלמה", לבוש חיצוני, שבה צריכים לגלות את הפנימיות, ה"אור" דתורה – הרי מוטב "לקחת" את הפנימיות ו"אור" התורה (לא באמצעות ה"שלמה", אלא) באופן ישיר, על-ידי לימוד פנימיות התורה לבד?

והמענה לזה – על דרך האמור לעיל שיש מעלה בגשמיים שעל-ידי זה מיתוסף עילוי גדול יותר בתורה ותפילה, כן הוא גם בתורה גופא –

שיש מעלה בנגלה דתורה שעל-ידי זה מיתוסף יותר בפנימיות התורה.

אלא, שלימוד נגלה דתורה צריך להיות באופן שמגלים את הפנימיות שבה (ועל-ידי זה מגלים גם את הפנימיות שבדברים הגשמיים שעל-ידי מיתוסף בתורה ותפילה), ועניין זה נעשה על-ידי הקדמת עבודת התפילה, כמאמר אבא בנימין "על תפילתי שתהא לפני (סמוכה ל) מטת³⁵", שעל-ידי זה נעשה לימוד התורה כדבעי, שגם בלימוד נגלה דתורה ניכר ומתגלה הפנימיות, ועל-ידי זה מיתוסף עילוי גדול יותר גם בפנימיות התורה.

ח. ויש להוסיף ולהבהיר בנוגע ללימוד נגלה דתורה ופנימיות התורה:

דבר ברור הוא שאין להסתפק בלימוד נגלה דתורה בלבד, אלא צריכים ללמוד גם פנימיות התורה³⁶ – שהרי זה חלק בתורה, ומי שאינו מקבל ("ער נעמט ניט אָן") ח"ו חלק בתורה, הרי ידוע פסק הרמב"ם³⁷ אודות "האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת וכו'" – שכותב שם ביטוי הכי חריף ("דעם שווערסטן וואָרט וואָס מ'קען נאָר זאָגן"), ועל אחת כמה וכמה בנוגע לחלק שלם בתורה, פנימיות התורה.

בדורות הראשונים היתה פנימיות התורה "נסתרה". ונעלמה מכל תלמידי חכמים כי אם ליחידי סגולה, אבל "בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"³⁸, ובפרט בזמן האחרון שמדפיסים תורת החסידות גם באידיש, וגם בשאר לשונות, כדי שיהיו הדברים מובנים לכולם ממש, ובמילא, כל מי שהגיעה אליו הידיעה שקיימת מציאות של פנימיות התורה – בין אם ראה בעצמו מאמר חסידות, או ששמע על זה על-ידי מכתב, טלגרם וכיוצא בזה – חייב הוא ללמדה, כיוון שזהו חלק בתורה.

ומובן גם שאין לדחות לימוד פנימיות התורה לאחר זמן [כפי שישנם הטוענים שהן אמת שצריך ללמוד גם את חלק פנימיות התורה, אבל לכל

(35) ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, ב.

(36) ראה בארוכה שיחת י"ט כסלו תשי"ב ס"ד. ס"ט ואילך (תורת מנחם – התוועדויות ח"ד ע' 157. 162 ואילך).

(37) הל' תשובה פ"ג ה"ח.

(38) תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).

מפעולותיו למען אחינו בני ישראל שי' הנמצאים בבתי האסורים, בקשר עם מבצע משלוח מנות ומתנות לאביונים, ובחזוק היהדות בכלל.

ואביע תקותי חזקה שהצלחתו בעבר תעודד אותו להרבות בפעולות כיוצא בהן בימים יבואו.

שהרי אחב"י יהודים הם בכל יום ובכל מקום, והיהדות היא העצם שלהם והחיות שלהם, לימוד התורה וקיום מצוותיה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, מתאים להוראות השם בתורתו, תורת-חיים, הוראה בחיי-היום-יומ.

והוראות אלו בתקפן הן בכל זמן ובכל מקום, גם לאלו הנמצאים בגלות בתוך גלות, הנמצאים בבית האסורים.

ושייכות מיוחדת להאמור – לימים אלו הסמוכים לחג המצות, שהוא "זמן חרותנו" – על פי נוסח המקודש בתפלות ובברכות דמועד זה.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה במבצע פסח ובכל האמור, ולחג הפסח כשר ושמוח.

מבצע הינוך

בשלהי חודש ניסן הכריז הרבי על "שנת החינוך". סדר הדברים היה כדלהלן:

לראשונה העלה הרבי את הנושא בהתוועדות שבת קודש פרשת אחרי, מברכים החודש אייר (ראה שיחות קודש ח"ב ע' 118 ואילך), ולאחר מכן במהלך הקיץ הרבה לעורר על כך באגרות ובישיחות (ראה גם "התקשרות" גליגות תתקעח"ט).

תוכן הדרישה היתה, להגביר את החינוך היהודי בכל המקומות ובכל הרבדים.

מזכירות הרבי פנתה באופן אישי לאחדים משלוחי הרבי וכן לבעלי-בתים חסידיים ובעלי-השפעה שיפעילו את כובד השפעתם, על מנת שבכל מקום יתעסקו בעניין זה כך שתהא ניכרת השפעת "שנת החינוך". גם במקומות שעדיין אין שליח קבוע ישתדלו למצוא מי ממכריהם שיעסוק במבצע זה.

וכך כתב מזכירו האישי של הרבי, הרחמ"א חדקוב (ראה נספחים לאגרת יא'תתיט):

שלא לשכוח את אירלאַנד, ולמצוא שם מי שיתעורר וימשיך בהפעולות ... ופשוט אשר

השאיפה צריכה-להיות להגיע – ובקרוב ממש – לכל הילדים והנוער, ולכל אלה אשר אף אם נחשבים כגדולים בשנים – קטנים הם בידיעותיהם ובחננוכם. וכן גם להשפיע על כל אלה שראויים הם להיות המשפיעים שימלא כל אחד את תפקידו לטובתו ולטובת הזולת... מוטל עליו החוב ויחד עם זה הזכות הגדולה בזה, שימהר להתעניין בהתפשטות הפעולות דשנת החינוך גם במדינות ההן, כולל גם דענמארק... וכידוע השאיפה היא להגיע בקרוב ממש לכל אחד מהילדים – הנוער, וכן גם הילדים בידיעות אף שגדולים הם בשנים וכו', ולהטיב את מצב חנוכם במקסימום האפשרי... להתעניין גם בשתי המדינות השכנות – אוסטריא ויון, אשר מרחוק איני יודע לעת-עתה מי שיוכל לעמוד שם בראש התנועה הנ"ל, בלי התעוררות מיוחדת אישית. אשר לפי המצב, הכי קל הוא שיבקר שם בזמן המתאים, ועכ"פ לזמן קצר, מי שהוא מאנ"ש שיחיו באיטליא (וזכרוני שלא זו הפעם הראשונה של ביקור מעין זה שהיה, כמדומני גם בוינה וגם באתונא).

גם אלו מאנ"ש שהיו להם עסקים במדינות הרחוקות, נתבקשו (על ידי המזכירות) לפעול בכך באותן מדינות (ראה נספחים שם):

בהתאם עם שנת החינוך נזכרתי אשר לפני – ואולי גם עתה – יש לו קישורים מסחריים עם יאפאן. ואשר לכן הננו לעורר על החוב המיוחד – יחד עם הזכות הגדולה שבזה – להתעניין ולפעול ובכל המרץ וכל האפשרות בנוגע להתפשטות פעולות שנת החינוך גם במדינה ההיא, וכפי המטרה שצריכים להגיע לכל ילד וילדה, ולכל יהודי בכלל הזקוקים לחינוך, הן בעצמם והן בנוגע להשפיע על אחרים... בשים לב לזה אשר בהשגחה פרטית יש לו קישורים מסחריים עם טיוואן, האנג קאנג, וכדומה אשר בטח מבין כי מוטל עליו החוב – ויחד עם זה גם הזכות – להתעניין במצב החינוך במקומות הנ"ל, ולעשות כל האפשר להטבתו כו'.

ומובן אשר יכול להמשיך לעזרתו עוד אנשים שיש להם קשרים עם המדינות ההן, לטכס יחד עצה לפעול ביחד וביחוד בהמקסימום האפשרי.

בחור שהוריוו שהו בשליחות דיווח לרבי כי הם מתכוננים לנסוע לחופשת הקיץ, ונענה (אגרת יא'תתיט):

הזכיר הרבי גם בהתוועדות שבת בראשית (שם עמ' 168) א' דראש-חודש מרחשון (שם עמ' 171) ויו"ד שבט (שם עמ' 445).

כשכתבה הנהלת הישיבה תכנית אודות לימוד יו"ד - הגיב הרבי באגרת יא'עתר ושוב כתב באגרת יא'תרעא וראה גם אגרת יא'תתכט:

אשר יקר... דבר הוי', הלימוד דהלכה למעשה, ומוכרח הוא ביותר ובגדר דאי-אפשר לעשותו על-ידי אחרים.

בשלהי השנה מייסד הרבי את בית-דין רבני חב"ד בארץ הקודש (אגרת יא'תתקכט).

השלוחים לארץ הקודש

קרוב לסיום התוועדות י"ט כסלו הכריז הרבי על שיגור קבוצות שלוחים שיעלו לארצנו הקדושה ת", אחת לירושלים עיה"ק והשנייה לגליל. המועמדים - מתנדבים שהתבקשו להכניס שמותיהם למזכירות הרבי. כעבור זמן התפרסמה רשימת הנוסעים, זוגות צעירים ו'תמימים', אותה אישר הרבי. הרבי נפרד מהם ברבים בהתוועדות יו"ד שבט. באותו מעמד ערך סיום על מסכת כתובות העוסקת בשבח ארץ ישראל וכן הורה אשר שבעים-ושנים רבנים (הנוכחים בהתוועדות) יחליטו ויפסקו אודות הבעלות של ארץ ישראל ושייכותה לבני ישראל.

בהמשך להתוועדות כתב הגרא"א יאלעס לרבי, שהשיבו באגרת יא'תשמה.

השלוחים זכו לקבל מהרבי כמה מברקים (יא'תשנח, יא'תתיג. ועוד), וראה אודות שליחות זו בספרים "סיפורה של שליחות" (כפ"ח, תש"נ), "כינוס השלוחים האחד עשר" (כפ"ח, תנש"א), "השליחות לארץ הקודש" (כפ"ח, תש"ס).

פעילות עם אסירים

לקראת חג הפורים עורר הרבי להגביר את מבצע פורים ולהרחיבו, תוך שמפרט ומבקש שיקיימו ביקורים אצל חיילי צה"ל ושאר כוחות הביטחון המגנים על אחינו בני ישראל בכל מקומות הימצאותם באה"ק ת", כמו כן גם אצל

השוהים בבתי-רפואה. הפעם חידש הרבי (ואף המשיך בכך לקראת חג הפסח) להתחיל בפעולות מיוחדות גם בקרב אסירים יהודיים השוהים בבתי האסורים.

בנושא זה כתב אגרת מיוחדת למר יצחק רבין ראש הממשלה (יא'תתיד):

מנצל אני הזדמנות זו, בעמדנו ערב חג הפסח, זמן חרותנו, להודות למר על מכתבו, ובפרט בעד הרוח בו נכתב.

כן מחובתי הנעימה להביע גודל הנחת-רוח בקשר עם האפשרויות המלאה והעזר שניתנו לאנשי חב"ד לבקר בבסיסי צה"ל וכו' במסגרת "מבצע פורים" וגם "מבצע פסח".

ותודה מיוחדת בעד הסיוע לבקר גם את הנמצאים בבתי מאסר, שמשמעות מיוחדת לזה בקשר לזמן חרותנו, שעל ידי כך קבלו הנאסרים עידוד ותקוה לחרות (אמתית). שהרי תכלית בית האסורים אינה לצער ולהעניש לשם עונש, כי אם להביא את העבריין להתבונן במצבו, לחרטה על העבר ולהחלטה טובה על להבא, כלומר להשתחרר עוד בשבתו בכלא מהתכונות והסיבות שגרמו למצבו, בכדי שיוכל, ככלות מועד מאסרו, לשוב למסלול חיים תקינים ולחיות חיים של חרות אמתית, חרות נפשית.

ומענין לענין באותו ענין, ידוע מאמר הנפלא של חכמינו ז"ל בקשר עם חיילי מיתת בית-דין ועד להחמורה שבכולן, מיתה על ידי סקילה (אף שכידוע היה זה ענין נדיר ביותר), שעל פי ציווי התורה היה הנהרג ניתלה, אבל לשעה הכי קלה, שתיכף היו מסירים אותו מהתליה.

ואמרו חכמינו בטעם הדבר: משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליסטיות. ציוה המלך ותלאוהו. כל הרואה אותו אומר, המלך תלוי. ציוה המלך והורידוהו (סנהדרין מו, ב).

בסגנון אחר, אשר כל אדם, יהיה מצבו מה שיהיה, ואפילו חטא ופשע באופן הכי חמור, עדיין הוא עשוי בדיוקנו של מקום (לשון רש"י) ובלשון הכתוב, בצלם אלקים ברא אותו.

וראה גם מכתב מערב שבת הגדול (יא'תתיא): בנועם קבלתי מכתבו, ות"ח על הבשורה הטובה

לראש צריך למלא כרסו בש"ס ופוסקים, ורק לאחר זה - כשיהיה בן ארבעים שנה, או לכל הפחות בן עשרים שנה ומעלה (בהתאם לשיטות בנוגע לזמן התחלת לימוד הקבלה³⁹) - ילמד גם פנימיות התורה] - כיוון שאמרו בגמרא⁴⁰ "לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא - שבזה נכלל גם פנימיות התורה⁴¹ - שליש במשנה שליש בתלמוד", ומסיק שם שהכוונה ד"ישלש שנותיו" היא "ליומי" ("בכל יום ויום⁴²"), שהרי "מי יודע כמה חי".

ויש להוסיף בפירוש "מי יודע כמה חי": יכול יהודי להאריך ימים וללמוד תורה במשך מאה ועשרים שנה, אבל, כדי שלימוד התורה יהיה אצלו באופן ד"חיי", "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום⁴³" - צריך ללמוד גם פנימיות התורה⁴⁴, ואם לא ילמד פנימיות התורה בנערותו, "מי יודע כמה חי", מי יודע אם יזכה אחר כך למעמד ומצב של "ואתם הדבקים גו' חיים" על-ידי פנימיות התורה.

ולהעיר גם מסיפור הגמרא⁴⁵ "אמר ליה ר' יוחנן

39) ראה ש"ך יו"ד סרמ"ו סק"ו. כף החיים או"ח סקנ"ה סק"ב. 40) קידושין ל, א. והובא להלכה - רמב"ם הל' ת"ת פ"א הי"א יב. וטושו"ע יו"ד סרמ"ו ס"ד. הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב.

41) ראה לקו"ת (ויקרא ה, רע"ג. שה"ש ג, סע"ג): "לימוד הזהר וכהאריז"ל הוא בכלל שליש במקרא", "שהרי מדרש הזהר הוא על פסוקי התורה, ועוד שגם בלימוד רזין דאורייתא אינו משיג רק המציאות כו", "וה"ו כעין לימוד המקרא שהוא קורא בשמותיו של הקב"ה אע"פ שאינו משיג כלל עצמיות הגנוז בהן. . . וכעין זה הוא בלימוד הזהר וע"ח".

42) לשון אדה"ז - בהל' ת"ת שם. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

43) ואתחנן ד, ד.

44) ראה קונטרס עץ החיים פי"ג ואילך.

45) חגיגה יג, א.

לר' אלעזר תא אגמרך במעשה המרכבה, אמר לו לא קשאי (לא זקנתי, ובעיני לכו דואג⁴⁶), כי קש, נח נפשיה דר' יוחנן. . . אי זכאי גמירתא מר' יוחנן", היינו, שכיוון שלא למד בצעירותו, לא זכה לכך גם בזקנותו. ואם הדברים אמורים בנוגע לתנאים - בנוגע לאנשים כערכנו על אחת כמה וכמה.

אחד מצדיקי פולין הסביר פעם הלימוד שלמדים מ"רכבת" (שהרי מכל דבר יכולים ללמוד משהו⁴⁷), שכאשר מאחרים ברגע אחד, מפסידים את הכול!...

אלא, שביחד עם זה שצריכים ללמוד (נוסף על נגלה דתורה, גם) פנימיות התורה, ואי אפשר לדחות לימוד פנימיות התורה לאחר זמן - צריכים לידע שיש גם מעלה בנגלה דתורה, ועל-ידיה מיתוסף עילוי גדול יותר בפנימיות התורה, על דרך המעלה שבגשמיות שעל-ידי זה מיתוסף עילוי גדול יותר בתורה ותפילה, ועל דרך המעלה שבעבודת בירור הניצוצות בזמן הגלות, "שיתוספו עליהם גרים", כפי שהיה ביציאת מצרים (כנ"ל בארוכה) - כן תהיה לנו, ביציאה מגלות זה האחרון, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו.

[כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן "ממצרים גאלתנו"].

(מהתוועדות ש"פ חיישרה ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ז, עמ' 169-176, בלתי מוגה)

46) פרש"י שם.

47) ראה "היום יום" ט אייר. כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ג-רכה. וש"נ.

ירושת ארץ עשר אומות

'רכוש גדול' בגאולה הקרובה

מצד התגברות החושך בדורות האחרונים בכלל ובזמן האחרון בפרט – נעשתה בגבול הקדושה תנועה של ריבוי והתפשטות ביותר, כדי לגרש את החושך (כיוון שמציאות הקדושה אינה מניחה התגברות החושך). ומטעם זה נתגלתה תורת החסידות בדורות האחרונים דווקא. וכידוע המשל של אדמו"ר הזקן מבזבז האבן היקרה שבכתר המלך, כדי להציל את חייו של בן המלך כו'. ומזה מובן גודל ההכרח שבלימוד תורת החסידות – כיוון שכדאי למלך לאבד את האבן היקרה שבכתר המלכות, בהכרח לומר שאי אפשר בלאו הכי, שכן, אילו היתה איזה עצה אחרת, היו משתמשים בה, ולא היו מאבדים האבן היקרה שבכתר המלך! ועוד זאת – שכללות גילוי תורת החסידות בדורות האחרונים הוא התחלת גילוי המשיח, והיינו, ש"חשף הוי' את זרוע קדשו" והתחיל לגלות את הגילוי דמשיח. ובהקדמה – שבגאולה העתידה יהיה עניין ה"רכוש גדול", במכל שכן וקל וחומר מיציאת מצרים (שלא היתה גאולה שלימה, אלא גאולה שיש אחריה גלות), שבה נאמר "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". וה"רכוש גדול" הוא הריבוי וההוספה בתורה – כפי שמצינו (אפילו) באחאב ש"מחמד עיניך" קאי על התורה. וב"רכוש גדול" גופא – יש אבנים טובות שצריכים להיות "מבין" לידע ערכם, כי כאשר אדם פשוט (שאינו "מבין") מסתכל עליהם, חושב הוא שהם אבנים פשוטות, כיוון שהיוקר שבהם הוא בהעלם; ויש אבנים טובות שכל מי שמסתכל עליהם, גם מי שאינו "מבין", רואה מיד שהן אבנים יקרות ביותר. ודוגמתו בנוגע לתורת החסידות – שלא צריך להיות "מבין" כדי להעריך את היוקר שבה. צריך רק להסתכל, "א' קוק טאן", על כל פנים "כחודה של מחט", ואז רואים מיד במה דברים אמורים.

(תורת מנחם ה'תשי"ג כרך ז, עמ' 332-333)

לכל יהודי חלק בארצות קיני קניזי וקדמוני

כיוון ש"לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו' את הקיני את הקניזי ואת הקדמוני וגו'" היא הבטחה מפורשת בתורתנו הקדושה, שיש בזה התוקף של "דבר ה' זו הלכה" – נעשה כבר על-פי התורה ההליכה (הקשורה עם הלכה) למעמד ומצב של ירושת קיני קניזי וקדמוני. היינו, שגם בזמן הזה ששטח ארצות אלה (שישנו בקיומו בגשמיות ואפילו בחומריות) הוא בשליטת אינם יהודים, שייך הוא לבעלותם של בני ישראל. ובפרט על-פי הידוע שגם בזמן הגלות (כש"גלינו מארצנו") יש לכל אחד ואחד מישראל חלק בארץ, אמה אחת או ד' אמות, כפי שמצינו לדינא בנוגע לכתובת פרוזבול על הקרקע שגם בזמן הזה סומכין על החלק בארץ שיש לכל אחד ואחד מישראל. ויש לומר שכן הוא גם בנוגע לארץ קיני קניזי וקדמוני. ומזה מובן שירושת ארץ עשר אומות היא ב"מזומן", וצריך רק שכל אחד ואחד יושיט ידו ויטול חלקו בארץ – בדרכי נועם ובדרכי שלום.

(התוועדות ה'תשנ"ב כרך א, עמ' 251-252)

אגרות קודש כרך הל"א (תשל"ו)

304 אגרות שנכתבו במשך שנת תשל"ו רואות עתה אור בדפוס • אירועים מיוחדים וזמן 'בלתי רגיל', כמו גם ניסים בחסד וברחמים – דורשים ותובעים להקדים כל פעולה טובה, לפשפש ולעורר ויחד עם זה לעודד – כך קובע הרבי בעקבות אירועי אנטבה ואיסטנבול • שנת החינוך, י"ב הפסוקים, בקשה לחיזוק "הקול קול יעקב" כדי לבטל שליטת ידי עשין, ועוד – היו הקדמת הרפואה למאורעות • לרגל הופעת הכרך השלושים ואחד בסדרת אגרות קודש של הרבי • קטעים מתוך המבוא

ה'מבצעים'

מפני צורך השעה באתי בזה בהצעה שבמוסדות התורה יושם מעתה דגש על לימוד התורה באופן דלאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. ולכן כדאי ונכון שיבחרו בחורים ואברכים יראי שמים – אשר עד עתה עסקו בשקלא וטריא ופלפול כו' בסוגיות שבש"ס, וילמדו את החלקים המתאימים לפסיקת דינים הלכה למעשה – "יורה יורה".

ומה טוב שגם אלו שכבר קיבלו סמיכה להוראה ד"יורה יורה", ישתדלו ללמוד על מנת לקבל סמיכה ד"דין ידין".

ואף אותם המכהנים כרבנים ומורי הוראה בפועל – ישתדלו לחזור מזמן לזמן על כל ההלכות משום שהשכחה מצויה ולכן זהו הכרח גמור לשנן ההלכות הצריכות למעשה.

[הנ"ל כולל גם שאלות חדשות שנתעוררו בשנים האחרונות שגם להם מצויות פתרונות בתורתנו הקדושה וספרי הפוסקים כו'.]

נושא זה של לימוד באופן של הלכה למעשה

תשל"ו הייתה שנה רבת התרחשויות. את דעתו הקדושה בנושאי השעה הביע הרבי הן בהתוועדויות ושיחות שהשמיע ברבים, הן ביחידויות לאיש-ציבור כמו לאנשים פרטיים. חלק מהנושאים באו לידי ביטוי גם ב"אגרות קודש" ובמענות של אותה שנה.

בהתאם לציווי "מעלין בקודש" המשיך הרבי לתגבר את כל מפעליו הקדושים, כמו עידוד פעולות המבצעים להפצת היהדות, להם הוסיף במהלך השנה את "מבצע חינוך" ו"מבצע אהבת ישראל", עד אשר נטבע המושג "עשרת המבצעים". להלן נסקור מספר נושאים שיש בהם מן החידוש:

לימוד הלכה למעשה

בהתוועדות יום שמחת-תורה התבטא הרבי (שיחות קודש ח"א ע' 140 ואילך):